

Posudek vedoucího na magisterskou práci Jany Gobyové: Analýza pracovní neschopnosti

Předkládaná magisterská práce Jany Gobyové v rozsahu 103 stran se zabývá problematikou pracovní neschopnosti. Jak uvádí autorka ve vstupní kapitole, snižování pracovní neschopnosti se stává stále více aktuálním tématem poslední doby v rámci Evropské unie, protože sílí tlaky na vyšší produktivitu, přičemž demografické stárnutí postihne i pracovní sílu a vyvstává tak riziko snížení výkonnosti ekonomik jednotlivých členských států. Česká republika jako jeden z nových členů EU se rovněž musí s problematikou pracovní neschopnosti vypořádat. Analýza základních ukazatelů pracovní neschopnosti v České republice z hlediska pohlaví, věku, příčin a sektorů národního hospodářství včetně legislativních opatření a také mezinárodní porovnání představuje základní hodnotu diplomové práce doplněnou fundovanějším rozbohem pomocí náročnějších metod demografické analýzy.

Autorka začíná logicky informací o způsobu evidence pracovní neschopnosti (ČSÚ nově hlášené případy a ČSSZ ukončené případy) a systémem ukazatelů. Kvalita zdravotního stavu, nezaměstnanost, věk, nastavení sociálního a zdravotního systému apod. jsou determinanty ovlivňující frekvenci pracovní neschopnosti. Kapitola třetí je právě věnována různým faktorům působícím na úroveň pracovní neschopnosti. Kritické zhodnocení srovnatelnosti dat o pracovní neschopnosti produkovanými jednotlivými organizacemi, výběrovými šetřeními nebo studii je prezentováno v kapitole 4. Česká republika, vykazující relativně vyšší procento pracovní neschopnosti, zaujímá ne vždy stejnou pozici při mezinárodních hodnocení. Je ke cti autorky, že se nespokojila pouze s jedním pramenem, ale že se zamýšlí nad některými rozporuplnými zařazeními některých zemí. Legislativní úpravy pracovní neschopnosti mohou mít dopad, podobně jako u jiných do určité míry s legislativou spjatých jevů (rozvodovost, indukovaná potratovost), na incidenci pracovní neschopnosti, a proto se jimi autorka také zabývá v rámci České republiky. Analýza pracovní neschopnosti v České republice vychází z počtu nemocensky pojištěných osob a jejich vývoje po roce 1990. Následuje deskriptivní část věnovaná trendům tradičních ukazatelů, jakými jsou hlášené případy pracovní neschopnosti na 100 nemocensky pojištěných osob, jejichž relativní počet v čase klesal, průměrné trvání pracovní neschopnosti, které naopak stoupalo a to včetně jejich distribuce podle věku a indexů změn v čase. Souhrnné hrubé ukazatele byly následně standardizovány na věk a konfrontovány s původními hrubými. Autorka pak pokračovala hlubší demografickou analýzou a to ve smyslu separace změn vlastní intenzity pracovní neschopnosti a vlivu měnící se věkové struktury, kde prokázala, že se především jedná o změnu v intenzitě ukazatelů pracovní neschopnosti a dále specifikovala, jak se konkrétní věkové skupiny podílely na obou efektech, tj. intenzity a věkové struktury. O mnohém vypovídající je také analýza časových trendů podle sektorů národního hospodářství a to zejména pro případ osob samostatně výdělečně činných. Nechybí ani analýza podle příčin pracovní neschopnosti. Závěrečná osmá kapitola dokresluje pohled na pracovní neschopnost hledáním souvislosti s vybranými faktory, jakými mohou být nezaměstnanost, výše hrubé měsíční mzdy nebo finanční kompenzace a to použití vícenásobné regresní analýzy. Kapitola devátá přináší inovační aspekt aplikace modelu intervalové délky života známou z aplikací úmrtnosti na problematiku pracovní neschopnosti.

Závěrem lze říci, že předkládaná diplomová práce Jany Gobyové komplexně pohlíží na zkoumanou problematiku, přináší řadu nových aplikací, je velmi dobře napsána i technicky provedena. Dalo by se poukázat na dvě drobnosti a to, že by možná byl vhodnější název kapitoly 5 doplnit o ..v České republice a to z toho důvodu, že mu předchází kapitola věnovaná mezinárodnímu srovnání a čtenáři není okamžitě jasné zda se jedná o Českou republiku, v obr..6 (str.40) by bylo vhodnější použít jednorozměrné údaje. Přes tyto připomínky lze diplomovou práci označit jako nadstandardní, a proto ji doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 19.9.2009

Prof. RNDr. Jitka Rychtaříková, CSc.
Katedra demografie a geodemografie

